

20. søndag efter trinitatis

Matt. 21,28-44 / Vingårdslignelser

Af Peter Nejsum

To lignelser, der begge handler om at arbejde i en vingård. Og at arbejde i »Herrens vingård« er altså ikke reserveret til at betyde frivilligt arbejde i en menighed eller på missionsmarken, men er et billede på livet som sådan. At dyrke druer er en arbejdskrævende proces, der, når arbejdet lykkes, bliver til vin – på Jesus' tid både et basisfødemiddel og noget, der kan give en berusende glæde og livsoverskud. Det er begge dele, der er på spil.

Her er tre idéer til en prædiken:

Fortrydelse

Hvis man tager udgangspunkt i den første lignelse, kan man tale om vigtigheden af at fortryde sit nej: To brødre sendes på arbejde i deres fars vingård. Den ene siger JA, men dukker aldrig op, mens den anden siger NEJ, men fortryder og tager alligevel derud. JA og NEJ siger de, men ingen af dem kommer til at begynde med ud at arbejde i vingården. Når den ene alligevel kommer derud, er det, fordi han fortryder sit Nej.

Det er ikke mærkeligt, at man siger JA og aldrig får tingene gjort. Det er heller ikke sært, at man siger NEJ. Fordi man har sine principper, sine rimelige indvendinger, sine andre gøremål, sin mangel, sin smålighed, eller hvad grund der nu er til ens Nej. Nej, det mærkelige er, at det faktisk sker, at man fortryder sit Nej. At man på uforklarlig vis overvældes af en trang til at gøre det, man et eller andet sted hele tiden har vidst var det rigtige. At man er gået og har smækket med døren og alligevel vender om og kommer tilbage. At man opgiver sine principper, der pludselig fremstår ligegyldige og smålige og ufrugtbare i forhold til det andet menneske og det fælles liv. At man tager telefonen og ringer til den far, man ellers i vrede havde afskrevet.

Evangeliet handler at fortryde sit NEJ. Det er ikke noget, jeg kan beslutte mig for. Det eneste, jeg kan gøre, er at høre, at jeg ikke behøver være bange for at gøre det. Kristus er med mig i den sårbarhed, der altid følger med. Så fortryd endelig! Som Paulus siger det i epistlen, så fortryder Gud ikke sine nådegaver.

Kvæstes eller knuses?

Hvis man tør, ville det være på sin plads at tage livtag med Jesus' afsluttende ord, efter han har citeret Sl 118 om den sten, bygmestrene kasserede, mensom blev hovedhjørneste: »Og den, der falder over denne sten, bliver kvæstet, men den, som stenen falder på, vil den knuse«. Det er naturligvis ulogisk, at hovedhjørneste, som må formodes at sidde fast og sikre bygningen dens stabilitet, nu ses som en løsgående sten, som man både kan falde over og få i hovedet; men lad det ligge. Hvis ordene ikke blot skal gælde Jesus' modstandere og udløse skadefryd, men man derimod skal tage den småtruende tone alvorligt, må man spørge:

Hvad skal der til for at snuble over denne sten? Og hvad skal der til for at blive knust af den? Er det, hvis man gør noget andet i sit liv til hovedhjørneste? Egen fromhed, moralske overlegenhed, selvoptagethed, kontroltrang, eller hvad det kan være? At man vil have alt til at handle om en selv, akkurat som de vingårdsarbejdere, der kun tænker på at berige sig selv? Vores sprog afslører det, når man sætter *selv* foran noget: Det er godt at være god, men ikke selvgod. Godt at være retfærdig, men ikke selvretfærdig, fed, men ikke selvfed, glad, men ikke selvglad, osv. Det er det selviske, der skal knuses – for at noget nyt kan komme til.

At være henvist til at tage imod, og ikke andet end det, er en central pointe i kristendom i luthersk aftapning. Men der er også en snublesten, der vil noget. Tænk på, hvor svært det kan være at bede andre om hjælp. Ikke at kunne gøre sig fortjent til noget, ikke at kunne tage æren for noget, men som en anden tigger at måtte stå der med hånden fremme, huer os ikke. Det er den stolthed og forfængelighed, der knuses af ham »hovedhjørneste«, som giver os lov til at være mennesker og ikke andet end det.

Etnicitet og kristendom

Den anden lignelse – om de uduelige vingårdsforpagtere – kan også være udgangspunkt for en prædiken om forholdet mellem kristendom og danskhed. Den afgørende pointe i den lignelse, der ellers er tungt udstyret med frelseshistoriske udfald mod alle dem, der har forkastet Guds sendebud – den ene mere brutalt end den anden er så vidt jeg kan se opgøret med forholdet mellem etnicitet og religion og den (falske) sikkerhed, det giver. »Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter«, siger Jesus. Det er et opgør, Paulus senere fører igennem: Det afhænger ikke af lovgerninger, som man bærer som identitetsmarkører, men om tro på Kristus. Eller med Jesus' ord: at bære frugt.

»Er det næsen eller munden?« spørger Grundtvig retorisk i »Folkeligt skal alt nu være« (HS 83), når han skal indkredse, hvad det vil sige at høre til et folk. Nej, selvfølgelig ikke: »Til et folk de alle høre / som sig regne selv dertil / har for modersmålet øre, / har for fædrelandet ild«. Det er det indre, der tæller, ikke de ydre identitetsmarkører. Det er frugterne, det kommer an på, ikke etnicitet. Det gælder også, når det handler om at være Kristus-troende eller ej: Er kristendommen blevet vane? Går man mest op i de ydre tegn, der tjener til at vise, hvem der hører til, og hvem der ikke hører til, om man kender koderne eller ikke gør, danser om juletræ og spiser flæskesvær?

Jesus er ude efter den falske sikkerhed, der følger med at føle sig på det rigtige hold, blot fordi man er af en særlig afstamning.

Salmer

- 729 Nu falmer skoven trindt om land
- 598 O Gud, du ved og kender
- 352 Herrens kirke er på jord
- 492 Guds igenfødte, ny-levende sjæle
- 666 Den grund, hvorpå jeg bygger
- 7 Herre Gud! Dit dyre navn og ære